

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A kultúra társadalmi dimenziója”

(2006/C 110/07)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2004. szeptember 16-án úgy határozott, hogy Működési Szabályzata végrehajtási rendelkezéseinek (29) cikke alapján kiegészítő véleményt dolgoz ki a következő tárgyban: „A kultúra társadalmi dimenziója”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2006. február 22-én elfogadta (előadó: Daniel LE SCORNET).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. március 15–16-án tartott 425. plenáris ülésén (a március 15-i ülésnapon) 137 szavazattal 3 ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás

1.1 E kiegészítő vélemény célja, hogy javaslatot tegyen visszacsatolásra és néhány operatív eszközre az EGSZB által 2004. március 31-én elfogadott „A kultúra társadalmi dimenziója” vélemény kapcsán.

1.2 Három kulcsszó körül próbálja meghatározni a „kultúra társadalmi dimenziója” fogalmát. E három kulcsszó – a „tudásalapú társadalom”, „a gazdaság globalizációja” és a „civil társadalom” – ismerősen csengenek az EGSZB számára, és alapos elemzést folytat tárgyükben.

1.3 Nem fogadja el előzetesen az első vélemény hipotézisét az új struktúrák – „megfigyelőközpont”, „laboratórium” és „munkacsoport” – felállításával kapcsolatban.

1.4 Kéri ugyanakkor az Európai Bizottságot, hogy határozzon meg mennyiségi és minőségi mutatókat, hogy ellenőrizhessük, hogy a jelenlegi közösségi eszközkészlet alkalmas-e a következők mérésére:

- az Unión belüli kulturális és művészi foglalkoztatottság, annak minőségi és mennyiségi hatása az általános foglalkoztatottságra, a növekedésre, a társadalmi kohézióra, valamint mindenki – elsősorban a leginkább nélkülöző népességi csoportok és kategóriák – elismerésére és bevonására.
- a kultúrák közötti párbeszéd elmélyítésének realitása. Nem csupán a mindenfajta cserék és kezdeményezések számának mechanikus értelmében, hanem ezek belső lényegét tekintve is. Az EGSZB-t aggasztja a kirekesztéshez, a rasszizmushoz köthető jelenségek erősödése (még ott is – például Hollandiában és Franciaországban –, ahol az integrációs politika és/vagy a multikulturalizmus látszólag stabil modelleket hozott létre) az egyéni és az általános érdek növekvő eltávolodása egymástól, a töredezettség fokozódása és a konvergencia hiánya.

1.5 A vélemény javasolja – elsősorban 2008, a kultúrák közötti párbeszéd éve kapcsán –, hogy az Európai Bizottság készítsen igen részletes jelentést e jelenségekről és e célkitűzésről. Az EGSZB kész igen aktívan hozzájárulni e jelentés kidolgozásához.

1.6 Ezért javasolja a kultúráról való új kulturális gondolkodás elindítását. Utóbbi még úgy tűnik túlságosan megmereve-

dett a kulturális örökség és annak megőrzése koncepciójában, és kevésbé támaszkodik a teremtésre, a folyamatra és az új képzeletvilágra. Kevés teret enged a társadalom, a gazdaság, a környezetvédelem kulturális ösztönzésének.

1.7 Az EGSZB kívánatosnak tartja, hogy a Dublini Alapítvány tevékenysége érvényre juthasson ezeken a területeken. Javasolja, hogy amennyiben az EGSZB olyan témákat érint, ahol felmerül a „kulturális forradalom”, a „mentálisváltás”, az „örökölt paradigmák megváltoztatása” szükségessége, ezek a fogalmak kerüljenek konkrét elemzés alá, vagy legalább külön bekezdést szenteljenek nekik.

1.8 Hangsúlyozza, hogy a „bevált vagy legjobb gyakorlatok” módszere a párbeszéd, az ismeretek és a kultúrák cseréjének és átadásának legfontosabb eszköze lehetne, ha túl tudna lépni sokszor pusztán retorikus aspektusán.

2. Bevezetés

2004. március 31-én az Európai Parlament felkérésére elfogadták „a kultúra társadalmi dimenziója” véleményt.

2.1 A vélemény pontosan meghatározott számú „javaslatot” tartalmaz:

2.2 az EGSZB **kulturális küldetésének** megerősítése annak ellenére, hogy intézményünk e területen formálisan nem rendelkezik hatáskörrel;

2.2.1 hozzájárulás **a kulturális együttműködés európai megfigyelő központjának** fokozatos kiépítéséhez, amely – az Európai Parlamenttel együttműködésben – saját éves jelentést lesz képes kiadni;

2.2.2 **szoros munkavégzés** kialakítása **az Európai Parlament és az EGSZB között**, ami – az említett megfigyelő központ létrehozásán kívül – lehetővé tenné „évente legalább egy valóban közös kulturális érték népszerűsítésének célként való kitűzését”;

2.2.3 a társadalom, a gazdaság és a környezetvédelem területén megjelenő **kulturális változások laboratóriumának** előkészítése;

2.2.4 egy olyan európai „task force” (munkacsoport) felállítása, amely „alkalmas a kulturális és művészeti cserekapcsolatok támogatására a konfliktusos területeken”.

2.3 Jelen kiegészítő véleményt az indokolja, hogy a véleményt magát nagyon gyorsan kellett elkészíteni, ugyanis az Európai Parlamenttől a felkérés egy folyamat és egy EGSZB/EP partnerség megkezdésére a hivatali időszak végén érkezett. Bizottságunk annál is inkább lelkesedéssel végezte a munkát, mivel az Európai Unió intézményi berkein belül „kettős gyorsítás” fedezhető fel a kulturális „dimenzió” megközelítésének felfogásában is.

2.3.1 Az Európai Bizottság elnökének, J. M. Barrosónak legelső nyilatkozatai, amelyekben az szerepel, hogy elérkezett a „kultúra pillanata”, s hogy „az értékek rangsorában a kulturális értékek a gazdasági értékek felett helyezkednek el”⁽¹⁾, nagyon bátorítóak, és alapvető fordulatot jeleznek. Számunkra ez volt a gyorsítás első jele.

2.3.2 A gyorsítás második fázisa saját intézményünknek köszönhető. Az elnök asszony, Anne-Marie Sigmund, egyhangúlag elfogadott programjában a kultúra témáját a hivatali időszak központi prioritásának nevezte.

2.3.3 Le kell szögezni, hogy ezek a lépések még törekenyek, mert az új Európai Bizottság által bemutatott program nem részletezi igazán a fordulatot. Sőt, még kifejezett utalást sem tartalmaz a kultúrát előtérbe helyező új rangsorolásra! Az Európai Bizottság 2007–2013 közötti időszakra szóló kulturális programját intézményünknek nem kell véleményeznie. E véleményben tehát nem célunk annak értékelése. Csupán megjegyezzük, hogy a program nem vesz tudomást a „kultúra társadalmi dimenziójáról”, és költségvetése jelentősen alatta marad annak, amit az Európai Parlament kívánatosnak tartott volna e célra áldozni. Ugyanakkor a kultúrának az EGSZB programjában elfoglalt kiemelt helyével kapcsolatban is túlzás lenne azt állítani, hogy konkrét lépések történtek már ebbe az irányba.

2.3.4 Ráadásul a Tanács által az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló szerződés tervezetének franciaországi és hollandiai leszavazását követően kezdeményezett elméletkedési időszak (az alkotmányszerződés a kultúrát az Unió célkitűzéseinek sorába emelne (I-3.3. cikk), és módosítaná a döntéshozatali eljárást a kultúra területén, és számos területen lehetővé tenné, hogy többé ne a döntéshozatalt bénító egyhangú szavazást alkalmazzák (I-17. és III-280. cikk)), valamint az Unió pénzügyi tervével kapcsolatos kompromisszum szerény mértéke a kultúrának és még inkább a „kultúra társadalmi dimenziójának” helyét igen bizonytalanra teszi az Európai Unió további fejlődésében.

⁽¹⁾ Beszéd az „Európa és a kultúra” konferencián, Berlin, 2004. nov. 26.

3. A „kultúra társadalmi dimenziójának” további megvilágítása, az európai politikákba illeszkedő erővonalak azonosítása

3.1 Az EGSZB által megszavazott, „A kultúra társadalmi dimenzióját” tárgyaló vélemény első megközelítésben három alapvető irányban ösztönöz gondolkodásra:

- a gazdasági, társadalmi és környezeti gyakorlatok közötti kölcsönhatások új kultúrájára vonatkozó vizsgálódások;
- a munka világának változásai által a társadalom szerkezetére és a kulturális értékekre gyakorolt hatás vizsgálata;
- a demokrácia új kultúrájának vizsgálata.

3.2 Jelen kiegészítő vélemény célja, hogy hozzájáruljon azoknak az erővonalaknak és „kulcsszavaknak” a megtalálásához, amelyek révén lehetővé válik a fenti kiinduló megfontolások lehető legegyszerűbb lefordítása a jelenlegi közösségi politikák nyelvezetére.

3.3 Az első kulcsfogalom a „tudásalapú társadalom”.

3.3.1 Mint ahogyan a „kultúra társadalmi dimenziójáról” szóló véleményünkben szerepel, a munka valamennyi szférájának – ide értve a fogyasztói „munkát” is – értelmiségi jellegűvé tételére, intellektualizálására irányuló egyetemes tendenciák, s ezen belül a kapcsolati, stilisztikai és kreatív tényezők már jelenleg is – és egyre növekvő mértékben – a versenyképesség, a vonzerő, a polgári és a vállalkozói szellem tekintetében a Föld különböző földrajzi-kulturális régiói között meglévő különbségek meghatározó tényezőit alkotják. Európának támaszkodni kell, és tud is támaszkodni a „kreatív gazdaságra”.

3.3.2 A munka, a kulturális és művészi foglalkoztatottság és a kulturális gazdaság kérdése ezért szerepel azon pontok között, amelyekkel kapcsolatban az EGSZB véleménye hangsúlyozza és érvényre kívánja juttatni a Dublini Alapítvány tevékenységét. Hasznos lehet annak vizsgálata, hogy a kulturális és művészeti munka kialakult formái hogyan tájékoztatnak az általánosságban vett munka kreatívabb értékeléséről, és hogyan vesznek részt a tudásalapú társadalomban.

3.3.3 Az EGSZB nem nyugszik bele a „magas kultúra” és a technika, a gazdaság, a társadalom, az egészségügy és a környezetvédelem kulturális dimenziói elválasztásába. Az EGSZB azonban – az egész életen át tartó tanulás és a „tanuló társadalom” megvalósítása érdekében kifejtett folyamatos munkájának keretében tudatosan részt vállal e területek összekapcsolásában.

3.3.4 Az a rendkívül fontos követelmény, hogy az ismeretek átadása, a közlés, a művészet, a minden értelemben vett ábrázolás, valamint a tudásról szóló tudás különböző területein megfelelő gyakorlatokat és rugalmas, ugyanakkor biztonságos alkalmazást alakítsunk ki, a paradox módon merev, ugyanakkor bizonytalan foglalkoztatási modellekbe ütközik.

3.3.5 A szakmai elismerés örökölt hierarchiájának merevsége szintén akadályozza új szakmák kialakulását. Általánosságban meg kell jegyezni, hogy nem alakult ki az immateriális szféra valódi gazdaságtana, az európai térségben túlságosan alacsony szintű a művészek és a kultúra munkásainak, illetve az általuk létrehozott alkotásoknak és műveknek csereforgalma. Megjegyzendő a kulturális újítások összevetésének és cseréjének hiánya, ami pedig lehetővé tenné, hogy elkerüljük a folyamatos kísérletezést a már ismert dolgokról.

3.3.6 Az ERASMUS és a Határok Nélküli Televíziózásért programok sikere, az európai hozzájárulás az emberi környezet helyreállításához, a nagyvárosi negyedek új életre keltése a művészeti tevékenység fejlesztésével, a vonzóerőből eredő haszon, amely tartósan szolgálja Európa kulturális fővárosait, mindez megmutatja, mit érthetünk a „kultúra társadalmi dimenziójának” fogalma alatt. Az, hogy az Európai Unió – amelynek illetékessége csak a nemzeti politikák támogatására terjed ki – gyakran meghatározó tényezőként van jelen számos kulturális gyakorlat és esemény tekintetében, megmutatja, hogy „ösz-tönző” politikáról van szó. Egy „tudásbank” folyamatos táplálásának, jelentős multiplikáló hatása lehet.

3.3.7 Ezzel ellentétben a fesztiválok és a kulturális tevékenység akár csak időleges szünetelése következtében bekövetkező bevételecsökkenés, a beindult – a gazdasági és szociális szféra egészét érintő – kapcsolatfejlesztés hanyatlása, arról tanúskodik, hogy a fenntartható fejlődésre a művészeti és kulturális és közvetítő foglalkozásoknak és gyakorlatoknak, ezek szabad forgalmának és keresztesződésének „holisztikus” hatása van.

3.4 A második kulcsfogalom a „gazdaság globalizálódása”

3.4.1 Az EGSZB véleménye szerint a lisszaboni stratégia – a nagyra törő célkitűzésekhez képest – közepes eredményeit leginkább az emberi és kulturális tényező alábecsülése magyarázza. A „globalizálódott gazdaságban” csak egy olyan európai kultúra, amely nem választja el, nem állítja szembe és nem hierarchizálja a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tényezőket, képes csökkenteni, sőt megfordítani az európai térség és a földgolyó legtöbb más térsége közötti – számára hátrányos – fejlődési különbségeket.

3.4.2 Számos európai országban, de a világ más részein is a kulturális ipar gazdasági jelentősége már megkérdőjelezhetetlen, és ezt számos jelentés, tanulmány és számmal alátámasztott értékelés bizonyítja. E területeken sok vállalkozás, és ily módon munkahely jött létre az utóbbi években. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy kis-, mikro- és egyszemélyes vállalkozások jönnek inkább létre, aminek összetett társadalmi kihatásai vannak.

Például hálózatokat kell kiépíteni, hiszen a vállalkozások kicsinysége miatt a feladatokat gyakran meg kell osztani. Ehhez az érintett szereplőknek kommunikációs technikai, tárgyalási és előadói képességekre, a szerződési jogban és a szellemi tulajdonjogok átadásában való jártasságára van szükség.

E képességek – melyek minden modern vállalkozás számára nélkülözhetetlenek – gyakran komoly kihívások elé állítják a kisvállalkozásokat, hiszen esetenként csak részben vagy egyáltalán nem állnak rendelkezésre, a szakemberek segítségével pedig sokszor túl költséges a vállalkozás pénzügyi lehetőségeihez képest, még akkor is, ha más kis- és közép vállalkozások kiváló eredményeket értek el e területeken.

A szociálpolitikának választ kell találni a szociális védelmet (betegbiztosítás, nyugdíjbiztosítás, munkanélküliek biztosítása) érintő kérdésekre, amelyek a vállalkozások új struktúráiból, az új foglalkoztatási formákból stb. erednek.

3.4.3 Egy másik társadalmi dimenzió abból ered, hogy azok a vállalatok, amelyek az „új” gazdasági ágazatokban, mint például az „alkotó” ipar, működnek, gyakran elszigeteltek, mivel olyan területeken tevékenykednek, amelyek még nem vagy csak kevés referenciaértéket, szerződésmentát vagy ágazati mutatót stb. tudnak felmutatni. Ez az aspektus az „alkotó” ipar további fejlődése szempontjából is fontos, és megfelelő mértékben figyelembe kellene venni annál is inkább, mivel a globalizáció terjeszkedése és a nemzetközi verseny miatt ezek az alapinformációk döntőek lehetnek a gazdasági fejlődés szempontjából.

3.4.4 Az Európai Unió annál is inkább képes annak megértésére, hogy a gazdasági globalizáció miképpen befolyásolja és fogja befolyásolni a világ új kulturális értékeinek kialakulását, mivel önmaga számára is újra kell fogalmaznia céljait. Most már nem – és nem is lehet – a „fejlett” és gazdaságilag, kulturálisan, szellemileg viszonylag homogén államok kis létszámú klubja vagy szövetsége. Kapuit mára teljesen megnyitotta a protestáns, ortodox és iszlám világ előtt; ma már tárgyalásokat folytat Törökország csatlakozásáról is – s ez a bővítés siker esetén egészen másféle lesz, mint az eddigiek. Jelenleg módszeres kapcsolatépítés folyik a közvetlen szomszédokkal, s át kell tekintenie helyét és egyedi funkcióját is az egész bolygót átfogó globalizációs folyamatban, amely oly viharos gyorsasággal változtatta meg a lehetőségeket (?).

3.4.5 A történelem tanúsága szerint a nemzetállamok vezetői a háborúskodás, a gyarmatosítás és az imperializmus voltak: a belőlük megszületett „Kultúr-Európa” ma már az „Erő-Európa” talán legmegfelelőbb formája, amennyiben képes a „béke kultúrájának”, a polgári érzületnek és a minőségnek az exportálására, terjesztésére és „professzionális” szintre emelésére. Itt visszatérnek azok az eszmék, amelyek az Unió építését is irányították. Az uralomvágy és a hierarchia helyébe a béke, a kapcsolatépítés, a cserekapcsolatok értékeinek és technikáinak világméretűvé tételéhez való hozzájárulásra irányuló szándék került.

(?) Nem csak kontinensnyi államok – Kína, India, Oroszország, Brazília... – gyors és várakozásainktól eltérő formában (összeomlott az a klasszikus nemzetközi munkamegosztás, amelyben a „fejlett” Európa „gyárai” a külvilágban üzemeltek) zajló felemelkedése (felemelkedésük előrelátható volt, de elképzelésünk sem lehetett annak észbontó üteméről), hanem a környezeti „kockázatok” és a szellemi erőformák ütközése is új tényekként jelentkeznek.

3.5 A harmadik kulcsfogalom a „civil társadalom”

3.5.1 Az, hogy az EGSZB – amelynek formális hatásköre hivatalosan nem is terjed ki a kultúra területére – elnöke javaslatára **a kultúrát középpontba állító** ⁽³⁾ átfogó cselekvési programot hirdet, **kiáltvány**al ér föl.

3.5.2 Sőt, egyfajta fellépésnek is tekinthető a kizárólag a gazdaságon alapuló, termelékenységközpontú szemlélet vagy akár a kizárólag a szociális és környezeti kérdésekre összpontosító megközelítés egyeduralmával szemben. Ez a kiállás annál értékesebb, mivel az Unió gazdasági és szociális szereplőitől, valamint a szervezett civil társadalom, a termelés, a fogyasztás és az újraelosztás szférájának képviselőitől eredt.

3.5.3 Ez a fejlődésben levő európai kultúra, amely a folyamatos és történelmi jelentőségű bővítések folytán egyesül, olyan egyedi történelem, fejlődési szint és mód terméke, amelyeknek másutt nem lelmi a párját ⁽⁴⁾. Annál is inkább szükség van rá, hogy ezt világosan lássuk, mivel ellensúlyozhatja az el nem rejthető és nem lebecsülhető tény: „az egyes országok közvéleménye alapján véve nem tanúsít érdeklődést és kíváncsiságot – sőt egyenesen közömbös – az Unió más országai iránt ⁽⁵⁾”. Ezt a hiányt az ösztönző jellegű politikák (az Unió „kulturális” programjai) persze érezhetően csökkenthetik, de csakis a kultúra „holisztikus” megközelítése, a kultúra társadalmi dimenziójának teljes elismerése révén lehetséges teljes mértékben megszűntetni.

3.5.4 Az igazi társadalmi és kulturális demokrácia kialakítása érdekében létrejövő kezdeményezések sokaságát a társadalmi mozgalmakra, a kulturális hálózatokra és a szociális partnerekre – nem pedig csupán az intézményekre – támaszkodva kellene tovább gazdagítani. Az együttműködés valamennyi partnert kötő etikájának és technológiájának kialakítása nyilvánvalóan az egyik előttünk álló nagy kihívás, amelyet vállalnunk kell, ha építő módon kívánunk hozzájárulni az erószakmentességen alapuló kulturális világmodell elterjedéséhez.

3.5.5 Társadalmaink a jövőben nem lehetnek meg valamennyi szereplő, illetve az őket övező környezet tényezőinek figyelembe vétele nélkül. Mint ahogyan a „Fogyatékkal élők európai éve” és az EGSZB ide vonatkozó véleményeinek és kezdeményezéseinek sorsa mutatja – mint a megkülönböztetéssel és a nagy szegénységgel kapcsolatos témák esetében mindig –, ezek, illetve az általuk a legelesettebbeknek és leginkább kizárótabbaknak juttatott szerep megítélésére a helyszínen kerül majd sor. Nem azért csupán, mert a minden egyes embernek kijáró szerepet mindenkinek meg kell kapnia, hanem azért is, hogy a nyomor elleni küzdelem kulturális hozadéka átjárja az emberiséget és lehetővé tegye a modern humanizmus megújítását. A hierarchizált megrendelések és a „támogatott függőség” olyannyira ismert rendszereivel (lásd a gondviselő

állam különböző formáit) nem kell-e ma szembeszegeznünk a valamennyiünk tevékeny részvételén nyugvó paradigmát, az összes gazdasági, társadalmi, családi és kulturális szereplő „empowerment”-jét? Ami annyit tesz, hogy a „civil társadalom” – jóllehet nem részesedik közvetlenül a hatalomból – nem jelenhet meg többé alárendeltként vagy egyszerű ellenhatalomként abban az új demokratikus képzetrendszerben, amely igényli és lehetővé is teszi a globális gazdaságot. A jövő építése és az önkényesség elleni védelem érdekében elő kell mozdítania a szolidaritáshoz kapcsolódó értékeket, és meg kell őriznie a „kollektív gondolkodás” képességét és garanciáit.

4. A kultúra társadalmi dimenziója fogalmának további elemzése és néhány javaslat

4.1 Az EGSZB tudomásul veszi, hogy, legalábbis pillanatnyilag, a „megfigyelő központok”, „laboratóriumok”, „munkacsoportok” létrehozása intézményi partnerei (Európai Bizottság, Parlament), és részben saját maga számára is feleslegesnek, korainak, sőt akár elérhetetlennek tűnik.

4.2 Az Európai Bizottság, és úgy tűnik a Parlament véleménye szerint is, a már létező, különféle típusú struktúrák, elsősorban a megfigyelő központok, hálózatba szervezése lehetővé teszi valódi eredmények elérését az európai kulturális együttműködés területén anélkül, hogy szükség volna újabb eszközök bevezetésére.

4.3 Az EGSZB ugyanakkor mennyiségi és minőségi mutatók kidolgozását – illetve a létezők egyértelművé tételét – kéri az Európai Bizottságtól, amivel lehetővé válik a mindaddig egymástól elkülönülő területek – a kultúrák közötti párbeszéd, a művészek és a műalkotások mobilitása, az ismeretek és az ötletek átadása – céljainak megvitatása, formálása és értékelése.

4.4 Az EGSZB számára ez nem csupán e célok mennyiségi fejlődésének ex post értékelését jelenti. Az interkulturális kapcsolatok és rendezvények számának növekedése a kibővített Európában, a szolgáltatások terén fejlettebb egységes piacon csak tovább gyorsulhat.

A kérdés az, hogy a kulturális fogyasztás és az idegenforgalmi cserék mérhető növekedésével mechanikus módon nyer-e a tudás, az egymásra való odafigyelés és a kultúra. A kirekesztéshez, a rasszizmushoz köthető jelenségek megsokszorozódása (még ott is – például Hollandiában és Franciaországban –, ahol a hosszú távra szóló integrációs politika és/vagy a multikulturalizmus látszólag stabil modelleket hozott létre), az egyéni és az általános érdek növekvő eltávolodása egymástól, a töredezettség fokozódása és a konvergencia hiánya nem csupán mérést és minősítést, hanem megértést is érdemel.

⁽³⁾ Az EGSZB 2004. december 15–16-i plenáris ülésén elfogadott program.

⁽⁴⁾ A „Dublini Alapítvány az európai életkörülmények javításáért” felmérése szerint az (akkor 15 tagú) Európa lakosságának 80 %-a elégedett az életkörülményeivel, ami alátámasztja egy koherens és minőségi jellegű európai életfelfogás tézisét.

⁽⁵⁾ Tanulmány a személyek és termékek mobilitásáról és szabad mozgásról a kulturális szektorban. Olivier AUDIARD, 2002. április, Université de Paris X.

4.5 Ráadásul mindenki tudatában van annak, hogy számos nemzeti kulturális politikának – köztük azoknak is, amelyeket az EU-tagállamok tudatos és koherens irányítása jellemzett évtizedeken keresztül – csupán igen csekély hatása van az örökölt társadalmi rétegződésre.

4.6 Az EGSZB ezért ragaszkodik annyira ahhoz, hogy az Európai Unió az egyes tagállamok kultúrpolitikai számára legyen az önreflexió és a vita térsége. Az a térség, ahol kibontakozhat a kultúráról való új kulturális gondolkodás. A kultúrák közötti párbeszéd évének (2008) előkészítése alkalmat kellene, hogy nyújtson az Európai Bizottság számára egy, e párbeszéd valódi méreteiről, a még meglévő vagy új akadályokról és az új – az elmélyítés szándékával születő – hipotézisekről szóló jelentés elkészítésére. Az EGSZB kész e jelentés elkészítéséhez hozzájárulni, elsősorban „a kultúra társadalmi dimenziójával”, valamint „a társadalmi kulturális dimenziójának” a „generációk közötti kapcsolatok” szemszögéből történő érintésével.

4.7 E kiegészítő vélemény többek között az alábbiakat javasolja:

4.7.1 bizottságunk állandó „kulturális higiéniája”: amennyiben egy vélemény olyan témákat érint, amelyek kulturális aspektusa alapvető jelentőségű lehet, a vélemény egy részét kifejezetten szenteljük ennek az aspektusnak. Ne elégedjünk meg az elvont utalásokkal a „kulturális forradalomra”, az elkerülhetetlen „mentalitásváltásokra” és az immár elavult, örökölt paradigmák szükséges megváltoztatására. A kulturális átalakulások elérésének feltételeit konkrétan tárgyaljuk meg.

4.7.2 több figyelem fordítása a „bevált gyakorlatok” koordinálásának és használatának nyílt módszerére

Nem kellene-e „keményíteni” ezeket a koncepciókat és eljárásokat, hogy azok sokkal konkrétan operatív képességet kapjanak? Mindezt azért, hogy az ismeretek és a kulturális változások azonosítása és átadása hatékonyabb, gazdaságosabb és konvergensebb reformokhoz vezessen, amelyek egyértelműen elmagyarázhatók, elsajátíthatók és ily módon megvalósíthatók.

4.7.3 az EGSZB – mely ideális „játéktér” a nemzeti, szakmai, szociális és társadalmi kultúrák ütköztetésére – arra irányuló szándéka, hogy megkezdődjék annak kutatása, hogy az egyes szektorokban mely tevékenységi területekről mi adható át a másoknak. Például az egészségügy és az oktatás között képzelhető ez el, ahol a – mind a már folyó, mind a kívánatos – kulturális változások között szoros párhuzamok vonhatók. Ennek kapcsán megemlítendő az a jelentős homológia, amely a hivatásgyakorlás elszigetelt jellegének – a több szakterületet átfogó csapatmunka támogatása révén elérhető – meghaladásával függ össze, továbbá számos egyéb homológia. Ily módon visszaszorítható az egyes diszciplínák zártsága és a külvilág felé való vaksága, és az egyes területeken kirajzolódó fejlődés – a szokásosnál gyorsabb és teljesebb módon – más területeknek is javára válhat. Az egységes szemléletű kultúra – amely nem választja szét a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi aspektusokat – megerősödhet, mivel Európa kulturális egysége sokféleségében, illetve népei életkörülményeinek fejlődésében rejlik.

Brüsszel, 2006. március 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND